

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Opava 24.9.2013
čj. SRS 051654/2013

Oblastní odbor SRS
Jaselská 552/16
746 82 Opava

Zpráva č. 18 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 26.8.–22.9.2013

1. Počasí

V první polovině období převládalo ještě příjemné počasí konce léta. Ranní minimální teploty většinou překračovaly 10 °C, odpolední maxima se pohybovala kolem 20 °C, občas ale až do 25 °C. Většinou bylo polojasno až oblačno, obloha se vyjasnila jen zřídka. Srážky byly pravidelné, avšak ne příliš vydatné, většinou pouze ze slabých přeháněk nebo doznívajících frontálních systémů. Teplé období vyvrcholilo 7. a 8.9., a to teplotami 25–27 °C. Po přechodu studené fronty se ráz počasí změnil, připomínal už spíše podzim. Klesly odpolední a zejména noční teploty, ukázalo se více oblačnosti. Srážky byly pravidelné, při přechodech frontálních systémů občas i vydatnější.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Probíhá setí ozimých obilovin, sklizeň brambor, ovoce a zeleniny, začala i sklizeň kukuřice. Ze škodlivých organismů byly ještě zaznamenány střední až silné nálety samců bázlivce kukuřičného na feromonové lapáky a většinou střední výskyty hraboše polního v ozimých řepkách. Na brukvovité zelenině nejsou výjimkou silné výskyty molice vlašovičnickové.

OBILNINY

Setí obilnin přerušilo deštivé počasí. Porostů je zaseta pouze menší část, ale některé již vzcházejí. Vzešlé porosty obilnin vypadají vyrovnané, zaplevelení zatím nelze posoudit. Jen ojediněle jsou zjišťovány silnější výskyty kříška polního na výdrolech obilnin. U kukuřic převažují pouze slabé výskyty snětivosti palic a lat kukuřice a housenek zavíječe kukuřičného.

VÝDROL OBILNIN

Střední až silné výskyty **kříška polního (*Psammotettix alienus*)** na výdrolech obilnin byly zjištěny v okrese Opava (Opava-Předměstí).

Za škodlivý výskyt na vzešlých ozimech se považuje 3 a více imag kříška polního ve 100 smycích. Pozor na záměnu s podobnými druhy!

KUKUŘICE (83–89 BBCH, časná vosková až plná zralost)

Silný výskyt **mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*)** na palicích zaznamenali v okrese Opava (Opava-Předměstí).

Až 12.9. byl v okrese Jeseník (Vidnava) zaznamenán první výskyt imag **bázlivce kukuřičného (*Diabrotica virgifera*)**. Střední a silné nálety samců do feromonových lapáků byly ještě pozorovány v okresech Bruntál (Osoblaha), Frýdek-Místek (Horní Tošanovice) a Přerov (Rokytnice). Škody v porostech se silnými výskyty nebyly pozorovány.

Pozorování ve feromonových lapácích se provádí 1–2krát týdně od 20.6. do 15.10.

Jako chemická ochrana se používají insekticidy aplikované při setí nebo líhnutí larev při průměrné hodnotě 35 a více samců na jeden lapák za 14 dnů v předchozím roce. V oblasti kontinuálního šíření na pozemcích s opakovaným pěstováním kukuřice se ošetření proti dospělcům provede dva až tři týdny po zjištění prvního samce ve feromonovém lapáku při výskytu 35 a více samců v průměru na jeden lapák za 14 dnů.

Ojedinelé střední výskyty housenek **zavíječe kukuřičného (*Ostrinia nubilalis*)** byly zaznamenány v okrese Jeseník (Javorník-Ves, Vidnava). Nálety imag do světelných lapačů v současné době s výjimkou lokality Šumperk zcela ustaly.

Aktuální situaci můžete sledovat na veřejném portálu Státní rostlinolékařské správy na adrese <http://eagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organismy/nalety-skudcu-do-svetelnych-lapacu.html>. Ošetření porostů kukuřice na zrno se signalizuje týden po vrcholu náletu imag do světelných lapačů. Jako preventivní opatření se doporučuje hluboká orba a nepěstovat kukuřici na stejném pozemku vícekrát po sobě.

OLEJNINY

Pravidelné srážky příznivě přispěly ke zdárnému vzcházení zasetých ozimých řepk. Jejich porosty jsou většinou vyrovnané, jen místy mezerovité, často však silně zaplevelené vzešlým výdrolem obilnin. Na rostlinách jsou zjišťovány první slabé výskyty fomového černání stonků řepky, plísně brukvovitých, šedé plísnovitosti brukvovitých, slimácků a housenek pilatky řepkové.

ŘEPKA OZIMÁ (RF 11–19 BBCH, první pravý list až 6–9 a více listů vyvinuto)

Střední výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byly zaznamenány na řadě lokalit v okresech Olomouc (Březová, Horka, Hynkov, Štěpánov), Prostějov (Dřevnovice, Hruška, Kostelec na Hané, Koválovice, Kralice na Hané, Mořice na Hané, Nezamyslice nad Hanou, Němčice nad Hanou, Osíčany, Pavlovice u Kojetína, Poličky, Tištin, Víceměřice) a Přerov (Moštěnice).

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem $4 \times 250 \text{ m}^2 = 1000 \text{ m}^2$) a vynásobením desetkrát.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se na jaře zjistí 50 a více nebo na podzim více než 200 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) tři dny před zahájením aplikace přípravku oprávněnému uživateli honitby a rostlinolékařské správě a projednat opatření k ochraně zvěře s oprávněným uživatelem honitby.

OKOPANINY

Skližeň brambor spěje ke konci. U cukrovky jsou některé porosty slabé a nevyrovnané, rostliny místy až zakrnělé a chlorotické. Výskyty škůdců, včetně mandelinky bramborové, jsou slabé.

BRAMBOR (RF 95–99 BBCH, hlízy mají pevnou slupku až hlízy odloučené od stonků)

Výskyty **plísně bramboru (*Phytophthora infestans*)** jsou na ošetřovaných porostech všeobecně slabé, ojedinelý střední výskyt zaznamenali v okrese Nový Jičín (Větrkovice). U drobných pěstitelů, kde chemická ochrana nebyla většinou prováděna vůbec, byly výskyty naopak velmi silné, listová plocha byla zcela zdecimována a vegetace předčasně ukončena.

Vzhledem k rozdílnému množství srážek v jednotlivých regionech jsou doporučované intervaly pro ošetření porostů brambor proti plísni bramboru rozdílné.

Podrobnější informace je možno získat na veřejném portálu Státní rostlinolékařské správy na adrese <http://eagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organismy/prognozy-vyskytu-so-na-uzemi-cr/vyskyt-plisne-bramboru.html>.

CUKROVKA (RF 39–49 BBCH, listy pokrývají 90 % povrchu půdy až kořen dosáhl sklizňové velikosti)

V současné době jsou zaznamenávány pouze slabé nebo nulové výskyty **cerkosporové listové skvrnitosti řepy (*Cercospora beticola*)**.

Ošetření se doporučuje provést 5–8 dnů po zjištění prvního výskytu. Pokud trvá vlhké a teplé počasí, druhé ošetření se provede po 14 dnech. Po polovině srpna se ošetření většinou už nedoporučuje.

CHMEL (RF 97 BBA, dormance, listy a stonky odumřelé)

Sklizeň byla dokončena. Výnosy jsou průměrné, ale obsah hořkých látek je nižší pravděpodobně důsledkem dlouhotrvajícího sucha a extrémně vysokých teplot koncem července a v srpnu.

OVOCNÉ DŘEVINY

V intenzivních sadech převládají slabé výskyty škodlivých organismů, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzivních sadech a na rozptýlené zeleni.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 81–91 BBCH, počátek zrání až ukončení růstu letorostů)

Silný výskyt **strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*)** na listech i plodech byl zjištěn v okrese Olomouc (Náměšť na Hané) u drobných pěstitelů.

Pokud nejsou k dispozici údaje o délce ovlhčení listů, případně zralosti reprodukčních orgánů patogena, lze termín zralosti askospor odhadnout přibližně podle fenofáze hostitele, což bývá obvykle ve fázi 53–54 BBCH (zelená špička až myší ouško). Ošetření je signalizováno po zjištění prvních zralých askospor, nejpozději ve fenofázi 54 BBCH v případě preventivní ochrany nebo při splnění podmínek pro infekci. Další ošetření se odvíjí od povětrnostních podmínek (délka ovlhčení listů), často se využívá ošetření před očekávanými srážkami, ale tak, aby postřik na listech a plodech dokonale zaschl.

Střední výskyty **moniliniové hniloby jablek (*Monilinia spp.*)** u drobných pěstitelů jsou hlášeny z okresu Olomouc (Náměšť na Hané, Tršice).

Mimo obecných preventivních opatření jako je pečlivý výběr stanoviště a sadbového materiálu je nutno zejména důsledně odstraňovat zdroje infekce.

Střední výskyt **svilušek (*Tetranychidae*)** byl pozorován v okrese Karviná (Nový Bohumín).

Výskyt pohyblivých stádií svilušek se sleduje v období druhého opadu plodů (73 BBCH) a v období počátku až pokročilého zrání (81–85 BBCH) na 100 vyvinutých listech (na 10 místech 10 listů z jednoho stromu).

Za škodlivý výskyt se považuje 3 a více pohyblivých stádií svilušek v průměru na jeden list.

Sledování vybraných druhů škodlivých motýlů pomocí feromonových lapáků bylo ukončeno 15.9. Ještě 23.8. byly lokálně zaznamenány střední výskyty samců **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)**, a to v okresech Nový Jičín (Štramberk) a Přerov (Tučín). Ke konci sledování byl nálet sledovaných druhů už většinou ukončen.

Přílet samců obaleče jablečného se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se provede vždy přibližně za týden po vyvrcholení letové vlny, pokud trvají vhodné podmínky pro kladení vajíček, tedy pokud večerní teploty ve 21 hodin středoevropského času dosahují alespoň 17 °C.

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 85–91 BBCH, pokročilé zrání až ukončení růstu letorostů)

Silné výskyty **červené skvrnitosti listů slivoně (*Polystigma rubrum*)** zaznamenali v okrese Prostějov (Kelčice, Myslejovice).

Jako preventivní opatření se doporučuje odstraňování a likvidace napadených listů. Případná chemická ochrana se provádí 1–2 týdny po odkvětu a podle situace se opakuje v týdenním až čtrnáctidenním intervalu.

Silné výskyty samců druhé generace **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** byly zaznamenány odchycem do feromonových lapáků v okrese Karviná (Nový Bohumín) ještě 10. a 16.9. Přílety pokračovaly až do konce pozorování na většině sledovaných lokalit, avšak pouze na slabé úrovni.

Přílet samců obaleče švestkového se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ochrana proti první generaci, která působí propad plodů, není obvykle účelná. Pouze v letech s nízkou násadou plodů a velmi vysokou populační hustotou obaleče švestkového je vhodné ji provést, a to po zjištění první výrazné letové vlny. Ošetření se signalizuje v období letu imago letní generace, a to v první třetině letové křivky této generace. Ochranný zásah je vhodné směřovat proti právě se líhnoucím housenkám, tj. asi týden po vrcholu letové vlny. U raných a poloraných odrůd většinou stačí jedno ošetření. U pozdních odrůd, pokud nadále trvají vysoké přílety samců do feromonových lapáků, se provede druhé ošetření, a to přibližně 10 dnů po prvním.

ZELENINA

Na brukvovité zelenině (zelí, květák, kedlubny) jsou na řadě lokalit v celé oblasti zjišťovány silné výskyty **molice vlašovičnickové (*Aleyrodes proletella*)**. Chemická ochrana je velmi problematická s ohledem na registraci účinných insekticidů.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek